

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ע"פ 6580-09 פרפרה נ' מדינת ישראל

בפני כב' הנשיא י. אלון

כב' השופטת ר. אבידע

כב' השופט מ. לוי

המערער פרפרה מרדכי
ע"י ב"כ עו"ד א. בית - הלוי

נגד

המשיבה מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד ז. למפ

פסק דין

השופט מרדכי לוי:

1. בפנינו ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופטת י. רז-לוי), אשר על פיו הורשע המערער, לאחר שמיעת ראיות, בעבירה של תקיפת עובד ציבור, לפי סעיף 381(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), בגין כך שביום 13.7.03, בסמוך לשעה 10:13, בהיכל המשפט בבאר שבע, תקף את מאבטח בית המשפט, אריאל פטו (להלן: פטו), בכך שדחף אותו והיכה אותו בסנטרו; על המערער הושתו מאסר מותנה בן חודשיים וקנס בסך 500 ₪.
2. הערעור כוון בעיקר כנגד הכרעת הדין ולחלופין כנגד חומרת העונש.

ההליך בערכאה קמא

3. לאחר שהמערער, אשר לא היה מיוצג בבית המשפט קמא, כפר במיוחס לו בכתב האישום, העידו מטעם התביעה בעיקר המאבטחים פטו וצח בריקמן (להלן: בריקמן).

4. למעשה, אין ולא הייתה מחלוקת, כי במועד הרלוונטי הגיע המערער להיכל המשפט בבאר שבע וביקש להיכנס, כאשר בעמדת הבידוק הבטחוני בכניסה למבנה עמד בריקמן. בשלב מסוים שאל בריקמן את המערער מהי מטרת בואו לבית המשפט. המערער לא שיתף פעולה עימו ולדבריו השיב, כי הוא "הולך לטייל במזכירות". בריקמן קרא לפטו, התפתח ויכוח בין פטו לבין המערער, אשר גלש לעימות ביניהם, כשבסופו נעצר המערער ונאזק (להלן: האירוע).
5. בריקמן מסר בעדותו, כי המערער סירב להיענות לדרישתו לעבור בדיקת גלאי מתכות ("מגנומטר") פעם נוספת, לפני הכניסה להיכל המשפט, ואף סירב לענות לשאלותיו. העד ביקש מפטו לסייע לו ופטו הגיע וביקש מהמערער להתלוות אליו החוצה. בריקמן הבחין שהתעורר ויכוח בין פטו לבין המערער ובהמשך ראה את המערער מכה את פטו בפניו.
6. פטו ציין בעדותו, כי בריקמן קרא לו ושהוא ניגש למערער והסביר לו שעליו לעבור פעם נוספת בדיקה בטחונית בגלאי המתכות, אך המערער ניסה להיכנס בכוח להיכל המשפט. פטו העיד, כי המערער דחף אותו ותפס אותו בצווארו, מתחת לסנטר. העד הוסיף, כי ביקש מהמערער לצאת החוצה, אך המערער החל להשתולל ואז הגיעו מאבטחים נוספים והשתלטו עליו.
7. מטעם ההגנה העידו המערער עצמו וכן עדים נוספים וביניהם יריב אבוטבול (להלן: אבוטבול), שהיה קצין מתקן בבית המשפט במועד האירוע, גבי כץ (להלן: כץ), שהיה קב"ט מחוז דרום בתקופה הרלוונטית, וכן יניב סאסי (להלן: סאסי) ויהודה אוחיון (להלן: אוחיון), שנכחו במקום בעת האירוע.
8. המערער מסר בעדותו, כי לאחר שעבר פעמיים דרך המגנומטר, הוא אמר לבריקמן כי הוא יכול להיכנס לבית המשפט "וזהו מקום ציבורי", וכן שהוא "בא לטייל בבית המשפט". בריקמן לא קיבל את תשובתו והזעיק את המאבטח פטו, אשר הגיע למקום, דחף אותו בכוח החוצה, חנק אותו, דחף אותו לעבר דלפק המאבטחים, המאבטחים אזקוהו והוא נפצע בידיו.
9. כאן המקום להוסיף, כי במסגרת אמרת המערער ציין החוקר סבן, כי על ידיו של המערער ישנן שריטות, סימן ירוק על רגל ימין ונפיחות במרפק ימין.
10. סאסי מסר בעדותו, כי הוא יצא מבית המשפט בשעה שהמערער ביקש להיכנס אליו. העד ציין, כי הוא ראה מאבטח תופס את המערער ומשכיב אותו על הדלפק וכי לא ראה את המערער מרים יד. עם זאת, העד אישר כי לא ראה את אשר התרחש לפני שהמאבטחים ניגשו למערער.
11. אוחיון ציין בעדותו, כי שמע את בריקמן מבקש מהמערער לעבור שוב את בדיקת המגנומטר. לדברי אוחיון, מספר שניות לאחר מכן הגיע פטו, הרים את

המערער ומאבטחים נוספים הצטרפו אליו. אוחיון אישר, כי לא שמע את השיחה בין המערער לבריקמן עובר לאירוע וכן שלא ראה מה קרה לפני שהמערער הושכב על הדלפק ע"י המאבטחים.

עיקרי הכרעת הדין של בית המשפט קמא

12. הערכאה קמא סקרה את הראיות הרלוונטיות וקבעה כי היא נותנת אמון מלא בעדויותיהם של בריקמן ושל פטו, אשר להתרשמותה תיארו את התקיפה מצד המערער כהווייתה, ללא כל ניסיון להעצימה. כמו כן, קבע בית המשפט קמא, כי אין ממש בטענת המערער לפיה קיימות סתירות מהותיות בין עדויות בריקמן ופטו.

13. לעומת זאת, בית המשפט קמא לא נתן אמון בעדותו של המערער.

14. בעניין סירובו של המערער לענות על שאלות המאבטחים, ציינה הערכאה קמא, כי לא מצאה כל יסוד לסירוב זה והוסיפה, כי "לא רק שמדובר בזכותם של המאבטחים אלא זוהי אף חובתם, כאשר על כל הבא בשערי בית המשפט ובכלל זה הנאשם לשתף פעולה עימם".

15. אשר לעדויותיהם של עדי ההגנה סאסי ואוחיון, הטעימה הערכאה קמא, כי הן אינן שופכות אור על האירוע, שכן שניהם ציינו כי לא ראו את כל מהלך העימות, ובפרט את ההתרחשות שקדמה להשתלטות על המערער.

16. ביחס לעדויותיהם של עדי ההגנה הנוספים וביניהם העד אבוטבול, נקבע כי אין בעדויות ההגנה כדי לתמוך בטענות המערער, לרבות בנוגע לאי חובתו לשתף פעולה בהליך התשאול והבידוק על ידי המאבטחים.

17. בית המשפט דחה את טענות המערער, לפיהן קמות לזכותו הגנה עצמית או הגנת צורך מכוח חוק העונשין, המצדיקות כביכול את דחיפת פטו, והוסיף כי למאבטח בגוף ציבורי יש זכות ואף חובה לתשאל את הנכנסים בשערי אותו מוסד.

18. כמו כן, דחה בית המשפט את טענת המערער כי מדובר בזוטי דברים וקבע, כי מאחר שמדובר בתקיפת עובד ציבור – בדחיפתו בכוח ובהכאתו – אין בכך כדי להוות זוטי דברים.

19. אשר על כן, הורשע המערער בעבירה של תקיפת עובד ציבור, שיוחסה לו בכתב האישום.

תמצית טענות המערער

20. בהודעת הערעור, העלה ב"כ המערער, עו"ד א. בית-הלוי, טענות רבות.

ב"כ המערער טען, בין היתר, כי "המערער פעל כדין...הוא סרב להיענות רק לתיחקור או ל'תישאולי' הבלתי חוקיים. ממילא לא עבר כל עבירה, וזאת אפילו היה מנסה לדחוף את...אריאל פטו".

עוד טען ב"כ המערער, כי בית המשפט קמא לא התייחס לכך שהמערער מסר גרסה מפורטת מיד לאחר האירוע ולאחר מכן מסר גרסה דומה ארבע פעמים נוספות. ב"כ המערער הוסיף וטען, כי שגה בית המשפט משקבע כי עדי ההגנה סאסי ואוחיון לא ראו את כל מהלך העימות. לטענת ב"כ המערער, עדויותיכם של סאסי ושל ואוחיון מאמתות את גרסת המערער ומחייבות לזכותו זיכוי מלא ומוחלט.

כן טען ב"כ המערער, כי שגה בית המשפט קמא משקבע כי אין סתירות בין העדויות של בריקמן ושל פטו, וזאת על אף שקיימות לדבריו סתירות מהותיות בין עדויותיהם. לטענת ב"כ המערער, בית המשפט קמא "כלל לא טרח לבדוק עדויות אלו". ב"כ המערער העלה טענה נוספת, לפיה בריקמן ופטו תיאמו עדויות ביניהם, וכן כי הועלמו ראיות על ידי המאבטח פטו, חבריו והממונים עליו. ב"כ המערער הוסיף, כי באירוע השתתפו חמישה מאבטחים, אך רק פטו ובריקמן מסרו הודעות במשטרה. כמו כן, הליון על כך שעל אף הסכמתו של המערער לקיים עימות עם המאבטחים, לא נערך עימות. ב"כ המערער הדגיש, כי לא נחקרו עדים רבים שנכחו באירוע, טען כי האמבולנס שהוזמן למקום נשלח בחזרה וזאת, כך לטענתו, כדי למנוע תיעוד של הפגיעות שנגרמו למערער, והוסיף כי לא הועברו למערער התמונות שצולמו במצלמת האבטחה, וכן כי לא נחקרה תלונתו של המערער כנגד המאבטח פטו. לטענת ב"כ המערער, מדובר ברצף של מעשים מכוונים שנועדו למנוע גילוי האמת.

עוד נטען בהודעת הערעור, כי שגה בית המשפט קמא משלא הבהיר מהי "זכות החקירה" של מאבטחי בית המשפט. כמו כן, נטען כי התנהלותם של המאבטחים בבתי המשפט הינה בלתי חוקית וחסרת כל בסיס בדין; לטענת ב"כ המערער, החוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 אינו מעניק למאבטחים זכות לשאול אזרח שאלות, פרט לשאלות לגבי זהותו ומענו וכן שאלות לגבי נשיאת נשק או חפצים פוגעניים. לטענת ב"כ המערער, הנוהל לפיו אדם הבא בשערי בית המשפט נשאל על ידי המאבטחים לשם מה הוא בא לבית המשפט, הינו בלתי חוקי בעליל. ב"כ המערער הוסיף וטען, כי זכות הגישה לערכאות הוכרה בפסיקה כזכות קונסטיטוציונית וכן שכל אדם זכאי להיכנס לכל בית משפט ולכל אולם משפטים וזאת מכוח עקרון פומביות הדיון.

21. במהלך הדיון בערעור, הפנינו את ב"כ המערער להסמכה של שר המשטרה את משמר בתי המשפט, משנת 1995, לפי פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (ילקוט הפרסומים 4279 התשנ"ה 29.1.1995, עמ' 1693). ב"כ המערער הודה, כי לא ידע על ההסמכה האמורה, והוסיף כי עם זאת, צריך שיהיה להסמכה עיגון בחקיקה ראשית דווקא.

עוד טען ב"כ המערער, כי "אפילו היה המערער דוחף את אריאל פטו לאחר שסרב לעבור במגנומטר, גם אז לא היה מקום להעמידו לדין", וזאת כיוון שקמה לו הגנת זוטי דברים, לפי סעיף 34 יז לחוק העונשין.

לטענת ב"כ המערער, אם "המאבטח דוחף את המערער שלא כדין, זכאי המערער לדחוף אותו בחזרה ולהתנגד פיזית למעשיו", והתנגדות זו חוסה תחת הגנה עצמית וגם תחת הגנת צורך לפי חוק העונשין.

טענות המשיבה בערעור

22. לטענת ב"כ המשיבה, אם תתקבל טענת ב"כ המערער לפיה למאבטח אין סמכות לשאול אזרח החפץ להיכנס לבית המשפט, מה מעשיו בבית המשפט, הרי שתפקידו של המאבטח ירוקן מתוכו. ב"כ המשיבה הוסיף, כי סמכות זו היא חלק אינהרנטי מתפקידו של המאבטח.

בעניין טענתו של ב"כ המערער, לפיה עקרון פומביות הדיון מעניק למערער זכות מוחלטת להיכנס לבית המשפט ככל שחפץ ליבו, הטעים ב"כ המשיבה, כי הזכות אינה אבסולוטית ועשויה להיות מוגבלת על ידי המאבטחים, מסיבות ענייניות. כך, למשל, לא יותר לאזרח להיכנס לדיון בבית המשפט אם האולם מלא.

ב"כ המשיבה ציין, כי בהכרעת הדין של בית המשפט קמא ישנן מספר הפניות לסיכומיו של המערער; לפיכך, יש לדחות את טענת ב"כ המערער כי בית המשפט קמא "כלל לא טרח לקרוא את סיכומיו של המערער".

כמו כן, ציין ב"כ המשיבה, כי אין לקבל את הטענה לפיה אם פגעו בזכותו של המערער להסתובב ברחבי בית המשפט כחפצו, הוא יכול היה להשתמש בכוח בתואנה של הגנה עצמית, צורך או צידוק, לפי חוק העונשין.

דיון והכרעה

הערעור על הכרעת הדין

23. דין הערעור להידחות. למעשה, אין ממש בטענות ב"כ המערער, כפי שיוטעם להלן.

24. כידוע, ככלל, אין ערכאת הערעור מתערבת בממצאי עובדה ובממצאי מהימנות שנקבעו ע"י הערכאה הדיונית, למעט במקרים חריגים שבהם נפלה טעות היורדת לשורשו של עניין בממצאיה, כאשר הממצאים נטולים אחיזה בחומר

הראיות או כשאינם מתקבלים על הדעת. בבסיס הכלל האמור עומדת העובדה, כי הערכאה הדיונית היא זו המתרשמת באופן בלתי אמצעי מן העדים המעידים לפניה ומן הראיות המוצגות לה, ובכך לה יתרון על פני ערכאת הערעור (ראו למשל: ע"פ 9352/99 **יומטוביאן נ' מ"י**, פ"ד נד (4) 632, 645-643; ע"פ 6695/08 **פלוני נ' מ"י** (פורסם בנבו, ניתן ביום 26.1.09), בפסקה 9; ע"פ 2590/06 **סלמאן נ' מ"י** (פורסם בנבו, ניתן ביום 10.12.09), בפסקה 30).

המקרה דנן אינו נופל לגדרם של אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות בממצאי העובדה והמהימנות שנקבעו ע"י הערכאה קמא. ממצאיו של בית המשפט קמא בדבר נסיבותיו של האירוע מושתתים היטב על עדויותיהם של פטו ושל בריקמן, שבהן נתן אמון מלא, למול עדותו של המערער, אשר לגביה נקבע כי היא בלתי מהימנה.

25. אין לקבל את טענת ב"כ המערער, לפיה קיימות סתירות מהותיות בין עדויותיהם של פטו ושל בריקמן. כפי שציין בית המשפט קמא בהכרעת דינו, "לא מדובר כלל ועיקר בסתירות ובוודאי לא מהותיות... דווקא אותו שוני מסוים שאינו משמעותי הקיים באופן תיאור העדים את האירוע, הוא שיכול ללמד על האותנטיות בתיאור של כל אחד מהם".

למעשה, הסתירות שעליהן הצביע ב"כ המערער הן בגדר אי-התאמות קלות וטבעיות, ואינן סתירות היורדות לשורש העניין. כידוע, אי-התאמות וסתירות קלות הן בגדר חזון נפרץ בעדויותיהם של עדים. באופן טבעי, כל עד רואה את האירוע מנקודת המבט שלו. כמו כן, הדיוק אינו תמיד אפשרי כשמדובר בשחזור אירוע שהתרחש משך זמן קצר, במיוחד אם חלפה תקופה ניכרת עד למסירת העדויות. במקרה דנן, כזכור, האירוע התרחש ביום 13.7.03, ואילו עדויות התביעה נשמעו בשנת 2006.

לפיכך אין באי-ההתאמות הקלות שאליהן הפנה ב"כ המערער כדי לפגום בממצאים העובדתיים ובממצאי המהימנות שנקבעו על ידי הערכאה קמא (ראו והשוו: סעיף 57 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971; ע"פ 5612/92 **מ"י נ' בארי**, פ"ד מח(1) 302, 317; ע"פ 993/00 **נור נ' מ"י**, פ"ד נו(6) 205, 220; ע"פ 7874/04 **חסייד נ' מ"י**, פדאור (2)05, 304, בפסקה 5).

26. אשר לטענת המערער בדבר "העלמת ראיות" ולטרונייתו לפיה לא נמסרו לו צילומים מהאירוע ממצלמות האבטחה, אין לנו אלא לחזור על אשר ציין בית המשפט קמא בהכרעת דינו, כי על פי עדותו של עד ההגנה כץ, אשר כאמור שימש באותה תקופה כקב"ט מחוז הדרום, באותה שנה (2003) "לא הייתה מערכת הקלטה פעילה-צילום... כך שאין במאגר שלנו חומר כזה או אחר מתקופה זו".

27. כן יש לדחות את טענת ב"כ המערער, כי שגה בית המשפט קמא משקבע כי סאסי ואוחיון לא ראו את כל מהלך האירוע, ובעניין זה אין אלא להפנות לעדויות העדים עצמם, שבהן אישרו שלא ראו את תחילת האירוע.

28. מכאן שאין להתערב בממצאי העובדה והמהימנות שנקבעו בהכרעת הדין.

29. כידוע, התביעה אינה חייבת להציג בפני בית המשפט את "הראיה המקסימאלית", ודי בכך שהיא מוכיחה את אשמתו של הנאשם מעבר לספק סביר (ראו למשל והשוו: ע"פ 4384/93 מליקר נ' מ"י (פורסם בנבו, ניתן ביום 25.5.94), בפסקה ג.6; ע"פ 5386/05 אלחורטי נ' מ"י (פורסם בנבו, ניתן ביום 18.5.06), בפסקה ז (2)).

על כן, אין נפקא מינה אם היו עדים נוספים לאירוע, אשר לא מסרו עדויות בחקירה ובמשפט, כל עוד אשמתו של המערער הוכחה במידת הוודאות הנדרשת בפלילים, מעבר לספק סביר.

30. אלא שמעבר למחלוקת העובדתית שהתגלעה בין הצדדים, למעשה, ביסוד התנהגותו של המערער ובבסיס הערעור עומדת טענת המערער ובא-כוחו, לפיה למאבטחי בית המשפט אין ולא הייתה סמכות "לחקור" אותו, לשאול אותו למטרת בואו להיכל המשפט ולמנוע את כניסתו, למרות שסירב להשיב על שאלות המאבטח בריקמן והפטיר לעברו כי הוא "הולך לטייל במזכירות". כזכור, ב"כ המערער טען בהודעת הערעור, כי אין הסדר חוקי של סמכויות משמר בתי המשפט, והוסיף כי "הנוהל של המאבטחים, לערוך לאזרח הבא בשערי היכל המשפט תישאול, לאן הוא הולך או לשם מה בא לבית המשפט, הינו בלתי חוקי בעליל" (מתוך פסקה 11 להודעת הערעור; ההדגשה היא במקור).

31. ברם, כאמור, בחודש ינואר 1995 הסמיך שר המשטרה, בתוקף סמכותו לפי סעיפים 4 ו-25א' לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: הפקודה), את "עובדי הציבור שהוטל עליהם בידי ראש אגף הבטחון של הנהלת בתי המשפט לשמש מאבטחים", כדלקמן: "(1) לערוך חיפוש בגופם או בכליהם של באי בתי המשפט, בתי הדין או מקום אחר שבו מתקיימים הליכים משפטיים, אם הדבר נחוץ לצורך קיום הוראות סעיף 256 לחוק העונשין, התשל"ז-1976; (2) להשתמש בסמכויות שוטר לפי סעיפים 2 ו-3 (1) (2) (3) (5) (6) ו-(8) לפקודה כלפי באי בתי המשפט, בתי דין או מקום אחר שבו מתקיימים הליכים משפטיים, וזאת ככל הדרוש עד לבואו של שוטר למקום. תוקף הסמכה זו כל עוד עובד ציבור כאמור ממלא את תפקידו כמאבטח".

32. בפועל, במהלך הדיון בערעור בפנינו, אישר ב"כ המערער כי לא היה מודע להסמכת שר המשטרה (כיום – השר לביטחון פנים) את משמר בתי המשפט, כמצוין לעיל.

עם זאת, ב"כ המערער הוסיף וטען, כי "עדיין הסמכה זו כדי שיש לה בסיס חוקתי צריך עיגון בחקיקה ראשית..." ; על כן, הוא שב וטען כי מניעת המערער מלהיכנס להיכל המשפט ע"י המאבטחים הייתה בלתי חוקית.

ב"כ המערער אף חזר וטען, כי התנגדותו הפיזית של המערער למעשי המאבטחים חוסה בהגנה עצמית וגם בהגנת הצורך לפי חוק העונשין.

טענות אלה יש לדחות מכל וכל, כפי שיבואר להלן, בקצרה.

33. אין ממש בטענת הסנגור, כי אין די בהסמכה דלעיל של מאבטחי בתי המשפט על ידי השר וכי נדרשת לכך הסמכה בחקיקה ראשית דווקא. שהרי ההסמכה של השר ניתנה מתוקף סמכות שהוענקה לו מכוח חקיקה ראשית (הפקודה הנזכרת לעיל).

כמו כן, בצדק ציין ב"כ המשיבה, במהלך הדיון בערעור, כי מאבטח בית המשפט מוסמך לשאול את הבאים לבית המשפט לסיבת בואם וכי סמכות זו היא חלק אינהרנטי מתפקידו של המאבטח.

בנוסף, עפ"י סעיף 17(ב) לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, "הסמכה לעשות דבר או לכפות עשייתו – משמעה גם מתן סמכויות עזר הדרושות לכך במידה המתקבלת על הדעת" (והשוו: ע"פ (ת"א) 70266/00 בלישה נ' מ"י, פ"מ תש"ס (2) 825).

זאת ועוד, מכוח ההסמכה האמורה של השר הוענקו למאבטחי בתי המשפט סמכויות של שוטרים בכל הנוגע לבאי בתי המשפט. מדובר בסמכויות של עיכוב ושל מעצר – לפי הפקודה וכיום גם לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), אשר נחקק לאחר ההסמכה האמורה ואשר חלק מסעיפיו החליפו מקצת מסעיפי הפקודה (ראו בעיקר סעיפים 23, 67(א) ו-77 לחוק המעצרים).

כאן המקום לציין, כי בסעיף 82 לחוק המעצרים נקבע, כי "עובד ציבור שהוסמך בידי השר לבטחון פנים בסמכויות מעצר לפני תחילתו של חוק זה, יראוהו כאילו הוסמך לפי חוק זה".

לאור עדותו של בריקמן, כי המערער סירב להיענות לדרישתו לעבור שוב בדיקת גלאי מתכות, לפני הכניסה להיכל המשפט, ואף סירב לענות לשאלותיו – טבעי הדבר שיתעורר חשד, שהוא גם סביר בנסיבות העניין, כי המערער עומד לעבור עבירה העלולה לסכן את באי בית המשפט.

סעיף 67(א) לחוק המעצרים קובע **במפורש**, כי "היה לשוטר יסוד סביר לחשד כי אדם עבר עבירה, או כי הוא עומד לעבור עבירה העלולה לסכן את שלומו או בטחונו של אדם, או את שלום הציבור או את בטחון המדינה, רשאי הוא **לעכבו כדי לברר את זהותו ומענו או כדי לחקור אותו** ולמסור לו מסמכים, במקום הימצאו" (ההדגשה הוספה ואינה במקור). כאמור, סמכות זו הינה אחת מהסמכויות שהוענקו גם למאבטחי בתי המשפט, על פי ההסמכה דלעיל.

כפי שציין ב"כ המשיבה במהלך הדיון בערעור, אכן יש להבחין בין סמכות שוטר (או מאבטח) לשאול אדם שאלות, לברר ולחקור בדבר, לצורך ביצוע תפקידו, בטרם יחליט אם לעשות שימוש בסמכות העיכוב או המעצר – סמכות אשר הוענקה למאבטחי בתי המשפט מכוח ההסמכה האמורה של השר – לבין סמכות חוקר משטרה לחקור עדים וחשודים לצורך גביית ראיות, סמכות שלא הוענקה למאבטחי בתי המשפט ושאינה רלוונטית כלל לעניין האירוע.

מכאן שאין כל בסיס לטענות המערער ובא-כוחו כנגד חוקיות התשאול של המאבטחים את באי בית המשפט – והמערער בכלל זה – למטרת בואם לבית המשפט וכנגד חוקיות פעילותם למנוע כניסתו לבית המשפט של מי שאינו משתף פעולה עימם או שאינו מציית להוראותיהם, במסגרת תפקידם כדן.

34. כזכור, המערער ובא-כוחו ביקשו להסתמך גם על עקרון פומביות הדיון, וטענו כי מכוחו רשאי היה המערער להיכנס להיכל המשפט כאוות נפשו, במיוחד לאחר שעבר לדבריו בדיקת גלאי המתכות. גם טענה זו יש לדחות, בנסיבות המקרה דן.

אכן, עקרון פומביות הדיון הינו עקרון מרכזי בשיטתנו המשפטית, ומדובר למעשה בעקרון חוקתי, המעוגן בסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה. אולם, אין מדובר בעקרון מוחלט ונטול סייגים, שכן הוא עלול להתנגש בעקרונות ובערכים חשובים אחרים, כגון בטחונם של הבאים להיכל המשפט, כמו במקרה דן. כלל פומביות הדיון כפוף, אפוא, להעדר מניעה או הגבלה עניינית על פי דין, ובראש ובראשונה להעדר קיום סכנה לבטחון הזולת או הציבור (והשוו: סעיף 68 (ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; רע"פ 5877/99 יאנוס נ' מ"י, פ"ד נט(2) 97).

35. כאמור, יש לדחות גם את טענות ההגנה העצמית והצורך שהעלה ב"כ המערער. למעשה, ביסוד ההגנות הנטענות האמורות עמדה הנחת היסוד של המערער כי, כביכול, כל פעילותם של מאבטחי בתי המשפט הייתה בלתי חוקית, בהיותה משוללת סמכות, ועל כן מותר היה לו להתנגד למעשיהם ולהפעיל כוח סביר כנגדם. מכיוון שכפי שהובהר, הנחת היסוד האמורה הינה חסרת בסיס,

ומשהמאבטחים פעלו כדין, בגדר סמכותם, היה על המערער להישמע להוראותיהם ולהשיב לשאלותיהם; ומשסירב לכך, בדין הם מנעו את כניסתו להיכל המשפט ואסור היה לו לנסות להיכנס בכוח. מכאן שאל היה למערער לדחוף מי מהמאבטחים או להפעיל כוח כנגדו; ומשעשה כן, בדין עצרוהו המאבטחים ואסור היה לו להתנגד למעצרו או להפעיל כוח כלשהו כנגדם.

36. דחיפת המאבטח פטו על ידי המערער והכאתו בסנטרו מהווים, אפוא, עבירה של תקיפת עובד ציבור, ובוודאי שאינם בגדר הגנה עצמית או בגדר הגנת צורך. לעניין ההגנה העצמית קובע סעיף 34 לחוק העונשין, כי "לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו; ואולם, אין אדם פועל מתוך הגנה עצמית מקום שהביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים" (והשוו: ע"פ 5225/98 אלפסי נ' מ"י, פ"ד נג(5) 809; ע"פ 6147/07 אביסידריס נ' מ"י (פורסם בנבו, ניתן ביום 2.7.09), בפסקאות 31-32); ואילו לעניין הגנת הצורך, קובע סעיף 34 לא לחוק האמור, כי "לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי להצלת חייו, חירותו, גופו או רכושו, שלו או של זולתו, מסכנה מוחשית של פגיעה חמורה הנובעת ממצב דברים נתון בשעת המעשה, ולא הייתה לו דרך אחרת אלא לעשותו" (והשוו: ע"פ 61/83 שוקרון נ' מ"י, פ"ד לח(2) 617, 624-625; ע"פ 3235/94 שקולניק נ' מ"י, פ"ד נא(2) 261, 265).

במקרה דנן, ברי כי מעשי המערער אינם ממלאים אחר התנאים של הגנה עצמית או של הגנת צורך, שכן כאמור התנהלותם של המאבטחים הייתה כדין ואילו הוא זה אשר תקף את פטו והתנגד שלא כדין למעצרו החוקי.

למעלה מן הדרוש, מכל מקום, המערער הוא שהכניס עצמו לאירוע בהתנהגותו הפסולה ומעשיו לא היו סבירים בנסיבות העניין, ומכאן שבכל מקרה אין יכולות לעמוד לזכותו הגנה עצמית או הגנת צורך (ראו סעיפים 34 ו-34טז לחוק העונשין).

37. כך גם אין לומר, כי מעשי הדחיפה וההכאה של פטו על ידי המערער מהווים זוטי דברים, ובצדק דחתה הערכאה קמא גם את הטענה האמורה.

כידוע, טענת זוטי דברים עוגנה בחוק העונשין במסגרת תיקון מס' 39 לחוק, משנת 1994. סעיף 34 לחוק קובע, כי "לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה, אם, לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך" (ראו והשוו: ע"פ 807/99 מ"י נ' עזיזיאן, פ"ד נג(5) 747,

760-762; ע"פ 7829/03 מ"י נ' אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה בע"מ, פ"ד ס(2) 120, 148-150).

ככלל, תקיפת עובד ציבור איננה בגדר זוטי דברים. נהפוך הוא, יש אינטרס ציבורי וערך חברתי מן המדרגה הראשונה להגן על עובדי הציבור באשר הם, לרבות על מאבטחי בתי המשפט, מכל מעשה אלימות או תקיפה כנגדם. מדובר אפוא בעבירה חמורה, ונסיבות התקיפה של המאבטח פטו על ידי המערער אינן קלות ערך, ועל כן רחוקות הן מלהוות זוטי דברים. 38. העולה מן המקובץ הוא, כי אין כל מקום להתערב בהכרעת דינו של בית המשפט קמא.

הערעור על מידת העונש

39. כזכור, על המערער הושת עונש מאסר מותנה בן חודשיים וקנס בסך 500 ש"ח. 40. בהודעת הערעור עתר ב"כ המערער, לחלופין, כי "העונש, בשים לב לנסיבות המקרה, יהיה קנס של 10 אגורות...". 41. ברם, כאמור, העבירה של תקיפת עובד ציבור הינה עבירה חמורה. יש ליתן הגנה נאותה לעובדי הציבור הממלאים תפקידם ואין להקל ראש בנסיבות התקיפה של המאבטח פטו על ידי המערער. בפועל, העונש שהוטל על המערער אינו חמור כלל ועיקר, כי אם אף מקל עימו במידה רבה, ומכאן שאין מקום לכל הקלה נוספת. על כן, דין הערעור על העונש להידחות אף הוא.

בשולי פסק הדין

42. לא ניתן לסיים מבלי להתייחס לתוכן ולסגנון הבוטים והמשתלחים של הודעת הערעור. ב"כ המערער, עו"ד א. בית הלוי, לא הסתפק בהעלאת טענותיו כנגד פסק הדין של הערכאה קמא, כי אם הרשה לעצמו להעיר הערות רבות, שונות ומשונות, המתייחסות לכב' השופטת שבפניה התנהל משפטו של המערער בבית המשפט קמא ולהכרעת הדין שניתנה על ידה. ב"כ המערער אף הגדיל לעשות כאשר שם עצמו כמבקר את "איכות השפיטה" על ידי כב' השופטת. כך, למשל, טען ב"כ המערער, כי מקריאת הכרעת הדין "ברור לחלוטין כי כבוד השופטת קמא כלל לא טרחה לקרוא את הסיכומים". זאת, למרות שבהכרעת הדין של בית המשפט קמא יש התייחסות מפורשת, יותר מפעם, לסיכומי המערער. כמו כן, התריס ב"כ המערער, כי "זה כלל לא משפט, לכל היותר תיאטרון" וכן כי "זאת אינה שפיטה ראויה לשמה. זה אפילו לא דומה". הערותיו האמורות של עו"ד בית-הלוי בהודעת הערעור אינן ראויות להיטען בפני ערכאה שיפוטית וטוב היה לו לא היו נטענות כלל.

לא פחות חמור מכך, גם לאחר שבית משפט זה העיר לב"כ המערער, בפתח הדיון בערעור, על האופן שבו נוסחה הודעת הערעור, דבק עו"ד בית-הלוי בדברים שכתב וטען, כי "אני חושב שפה ההתנסחות שאני מודע לה ועומד מאחוריה גם עתה, מוצדקת לאור איכות השפיטה".

לא למותר לחזור ולהזכיר, אפוא, כי על עורך דין להקפיד לשמור על יחס כבוד לבית המשפט (ראו כלל 32 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986; והשוו: ע"א 5090/07 עו"ד עטרי נ' מ"י (פורסם בנבו, ניתן ביום 31.8.08)).

סוף דבר

43. לאור המפורט לעיל, לו דעתי נשמעת, הייתי מציע לחברי למותב לדחות את הערעור, וכן להעביר את פסק דיננו לוועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין בעניינו של ב"כ המערער, עו"ד בית-הלוי.

השופט יוסף אלון – נשיא:
מסכים.

י. אלון- נשיא

השופטת רות אבידע :
מסכימה.

ר. אבידע –

שופטת

לפיכך הוסכם כאמור בחוות דעתו של כב' השופט מרדכי לוי.

ניתן היום כ' בטבת, תש"ע (6 בינואר 2010) במעמד

מ. לוי – שופט

ר. אבידע – שופטת

י. אלון – נשיא

אב"ד